

Si sentiu una mena de fruïció per les paraules...

Martí Domínguez

Josep Maria de Sagarra escriu en un dels seus articles, recollits a *Cafè, copa i puro*: “Si estimeu la vostra llengua, si sentiu una mena de fruïció, passejant i entretenant per la boca les paraules de la vostra llengua, com si tastéssiu un vi prestigiós [...], sentireu el desig de saber com reacciona la llengua catalana, com amaneix el seu joc de vocals i consonants i tota la seva gràcia fonètica, per batejar aquell ocell i aquella planta.” Sagarra sentia aquesta fruïció, aquesta actitud diríem de gourmet al davant de l’idioma, al davant de la forma en què “amaneix el joc de vocals i consonants en el moment de batejar un ocell o una planta”. Aquesta riquesa de lèxic apareix en el seus poemes, per exemple a *L’home que llaura*: “Ha vist al sol lluent/ l’or de les ales d’una cogullada/ que es deixa caure lentament/ sobre el silenci de la prada”, o a *El comte Arnau*: “Allò que lliga amb un ressò d’esquella,/ i amb el vol ziga-zaga dels aufransys,/ i que té una tremolor de meravella/ com el pit d’una noia de quinze anys.”

Pocs escriptors catalans han passejat i entretingut per la boca les paraules de la nostra natura com Josep Maria de Sagarra. Potser tan sols podria rivalitzar amb ell Jacint Verdaguer. Ho pensava mentre llegia *Verd paradís*, del metge occità Max Roqueta, en l’acurada traducció de Jaume

JOSÉ LUIS INIESTA

“Tot escriptor hauria de tindre una guia dels ocells i de les plantes de la seua terra, un repertori dels arbres i de les muntanyes. Tot escriptor hauria de fer la prova de posar-se bocaterrosa en un prat i intentar descriure el que veuen els seus ulls”

Figueras. La seguretat amb què tracta el paisatge d’Occitània, el gust per la descripció exacta, el saber distingir la varietat de la vida i assignar-li un nom, un nom propi i intransferible, em remetia d’una manera constant a Sagarra. Com diu Joan Triadú, Max Roqueta és un autor “terral”, que

pren apunts estirat a terra, bocaterrosa, i “la natura damunt la qual s’ajeu és tan múltiple que se li fa infinita”. I sobre aquesta natura infinita, Max Roqueta passeja la seua mirada acaronadora, viva i asenyada, en una fèrtil conjunció d’art i tradició: “A tocar dels llibres vells i del saber dels homes, sempre hi ha la presència dels arbres, de l’aire, de la terra, de les bestioles.”

Max Roqueta ens parla d’un món passat, quasi extingit. Com la seua parla occitana, amb què titlla aquell ocell i aquella

planta. Hi ha en aquest *Verd paradís* una saviesa educada, i alhora un ritme narratiu ple d’evocacions, que estranyament em recorda el Claude Simon d’*El tramvia*. Pense que molt pocs escriptors actuals podrien construir una prosa d’aquesta factura, amb aquest calat tan sòlid i transparent. La natura, el paisatge, interessaven ben poc els nostres creadors, enquimerats en altres recerques aparentment més modernes. Però potser tot escriptor hauria de tenir una guia dels ocells i de les plantes de la seua terra, un repertori dels arbres i de les muntanyes. Tot escriptor hauria de fer la prova de posar-se bocaterrosa en un prat i intentar descriure el que veuen els seus ulls. Com fa el protagonista de *La pell freda* d’Albert Sánchez Piñol, obligat pel seu mestre a una pràctica que “consistia a fer-me seure al mig d’un prat durant sis minuts i trenta segons exactes. Durant aquest període el meu únic deure era anotar totes les formes de vida que existissin en un petit rectangle, curiosament delimitat per vetes i fils. Al principi només hi veia herba, però a poc a poc va aparèixer una gamma increïble d’insectes trepadors, voladors i subterranis. Tot vivia, el vent també, i tot manifestava una unitat poc descriuible amb paraules”.

Max Roqueta ens descriu amb paraules aquesta unitat “increïble”. El màgic espectacle de les ales d’or de la cogullada que es deixa caure lentament sobre el silenci de la prada. I la lectura és un goig, com si tastàreu un vi prestigiós...